

Bemærkninger til lovforslaget.

På initiativ af Danmarks Biblioteksforening og de ledende biblioteksembedsmænd indkaldte ministeriet for kulturelle anliggender i september 1962 til en rundbordskonference med det formål at gøre problemerne inden for dansk biblioteksvæsen som helhed til genstand for en generaldebat. I konferencen deltog repræsentanter for de videnskabelige og faglige biblioteker, folkebibliotekerne og Danmarks Biblioteksskole, for biblioteksvæsenets organisationer og for kommuner, amter og de interesserede ministerier. Som et umiddelbart resultat af forhandlingerne nedsattes et samarbejdsudvalg mellem de videnskabelige biblioteker og folkebibliotekerne, og i øvrigt anmodede man rigsbibliotekaren, biblioteksdirektøren og rektor for Danmarks Biblioteksskole om sammen med mindre udvalg og arbejdsgrupper at arbejde videre med problemerne inden for hver sine områder og fremkomme med indstilling om de lovændringer og andre former for nyordninger, som måtte anses for påkrævede.

Fra biblioteksdirektøren har ministeriet derefter modtaget et i samarbejde med en række udvalg udarbejdet forslag til ny lov om folkebiblioteker. Da en ændring af biblioteksloven af mange grunde må anses for presserende og af hensyn til kommunernes dispositioner først kan træde i kraft med ret langt varsel, jfr. forslaget § 23, forelagde ministeriet i december 1963 dette forslag for en ny rundbordskonference, hvortil var indbudt de samme som til konferencen i 1962.

På basis af biblioteksdirektørens forslag og de på rundbordskonferencen i december 1963 fremsatte synspunkter har ministeriet udarbejdet det foreliggende lovforslag, hvis hovedpunkter er følgende:

Formålsbestemmelsen ændres, sådan at bibliotekerne foruden med bøger kan arbejde med andet egnet materiale, hvorved først og fremmest er tænkt på grammofonplader, lyd- og billedbånd og lignende audio-visuelt materiale.

Der stiles mod *større biblioteksenheder* end nu. Efter den gældende lov er der mulighed for at oprette biblioteker med et sogn eller et skoledistrikt som virkeområde, men efter forslaget skal en kommune være det mindste virkeområde, og der animeres i øvrigt til oprettelse af biblioteksforbund mellem 2 eller flere kommuner overalt, hvor en sådan ordning er hensigtsmæssig. Også centralbiblioteksområderne foreslås udvidet, sådan at de normalt følger amtsgrænserne.

Fri låneret indføres. For tiden er det kun beboerne inden for et biblioteks virkeområde, der har ret til gratis hjemlån (lovens § 2 d), men for at lette biblioteksbenyttelsen for så mange som muligt, vil det være hensigtsmæssigt, at man, hvis det falder bekvemst, kan benytte det bibliotek, der ligger ved arbejdsstedet eller under en sommerferie på ferieopholdsstedet.

Bl. a. for at hindre misbrug af denne frie låneret finder man det nødvendigt, at de forholdsvis få kommuner, der endnu ikke har noget folkebibliotek, bliver *forpligtet* til at træffe en ordning, sådan at de i det mindste yder et bidrag til en anden kommune efter nærmere aftale for betjening gennem dennes biblioteksvæsen. Som frist for etablering af en passende biblioteksbetjening (eller oprettelse af eget bibliotek) foreslås 5 år.

Skønt ca. 50 pct. af landets biblioteker for tiden er selvejende eller ejet af en biblioteksforening, er det i realiteten kommunerne, der opretholder også disse biblioteker gennem ydelse af væsentlig større tilskud, end de får fra privat side. I konsekvens af, at der pålægges kommunerne ansvar for, at der altid er et folkebibliotek i kommunen, bør nye biblioteker ikke kunne oprettes som selvejende, og de bestående *selvejende biblioteker* bør kun kunne fortsætte som sådanne, hvis en biblioteksforening yder et tilskud, der i forbindelse med andre private tilskud kan dække en vis større del, her foreslået fastsat til $\frac{1}{6}$, af deres udgifter.

En kommunes folkebibliotek skal være *en enhed*. Der vil ikke som efter den gældende ordning kunne opretholdes et selvstændigt børnebibliotek ved siden af folkebiblioteket, men børnebiblioteket skal være en afdeling af dette, sådan at tilskuddet beregnes for folke- og børnebiblioteket under ét, og deres fælles udgiftsramme er afgørende for, hvornår tilskudsprocenten går ned fra 45 til 30. Skolebiblioteker indgår ligeledes i den fælles udgiftsramme, men er at betragte som et led i det kommunale skolevæsen.

Tilskudsreglerne ændres, sådan at tilskud ydes med en bestemt procent af bibliotekets *udgifter* i stedet for som nu af de faste stedlige tilskud. Yderligere foreslås det, at tilskud udbetales på grundlag af budget i *samme finansår*, for hvilket det er beregnet, medens det hidtil har været udbetalt på grundlag af de stedlige tilskud i det foregående finansår. Aftrappingsgrænsen foreslås